

Warszawa, dnia 2 sierpnia 2012 r.

RPO-704973-VII-720.6/12/MM

Raport
Krajowego Mechanizmu Prewencji z wizytacji
Pomieszczeń dla Osób Zatrzymanych lub Doprowadzonych
w Celu Wytrzeźwienia przy Komisariacie Policji Poznań – Stare Miasto
(Wyciąg)

1. Wprowadzenie

Na podstawie artykułu 19 Protokołu fakultatywnego do Konwencji w sprawie zakazu stosowania tortur oraz innego okrutnego, niehumanitarnego lub poniżającego traktowania albo karania, przyjętego przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych w Nowym Jorku dnia 18 grudnia 2002 r. (Dz. U. z 2007 r. Nr 30, poz. 192) oraz działając z upoważnienia Rzecznika Praw Obywatelskich, w dniu 11 czerwca 2012 roku, do Pomieszczeń dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia przy Komisariacie Policji Poznań – Stare Miasto (dalej: PdOZ lub Izba), udali się pracownicy Zespołu „Krajowy Mechanizm Prewencji” (dalej: KMP lub Mechanizm): Karolina Goral, Małgorzata Molak (pedagogzy resocjalizacyjni) i Przemysław Kazimirski (prawnik).

Celem wizytacji zapobiegawczej było zbadanie sytuacji osób zatrzymanych i doprowadzonych do PdOZ podczas Mistrzostw Europy w Piłce Nożnej EURO 2012 (dalej: EURO 2012), poprzez sprawdzenie warunków ich pobytu w Izbie oraz sposobu traktowania przez personel. W ramach wizytacji dokonano oceny ich ochrony przed torturami oraz innym okrutnym, niehumanitarnym lub poniżającym traktowaniem albo karaniem.

Warte podkreślenia jest, że przed wejściem do Izby, przedstawiciele Mechanizmu spędzili w poczekalni prawie 2 godziny. W tym czasie zwolniono 5 osób. Recepcjonistka tłumaczyła, iż pracownicy wykonują czynności, które kolidują z przyjęciem wizytujących. W opinii KMP sytuacja taka jest niedopuszczalna, tym bardziej, że reakcja ze strony kierownika PdOZ nastąpiła dopiero po interwencji Pełnomocnika ds. ochrony praw człowieka przy Komendzie Głównej Policji oraz Komendanta Wojewódzkiego Policji w Poznaniu. Wspomniany incydent budzi zaniepokojenie Mechanizmu, dlatego też zwracam się do Komendanta Wojewódzkiego Policji w Poznaniu z prośbą o odniesienie się do zaistniałej sytuacji.

Przeprowadzone czynności polegały na:

- wysłuchaniu informacji na temat funkcjonowania Izby przedstawionej przez kierownika Izby i funkcjonariuszy pełniących służbę w PdOZ;
- oglądzie wszystkich pomieszczeń Izby, w tym sprawdzeniu stanu wyposażenia pokoi dla zatrzymanych;
- przeprowadzeniu indywidualnych rozmów z zatrzymanymi przebywającymi w Izbie, w tym obcokrajowcem;
- zapoznaniu się z następującą dokumentacją PdOZ: Regulaminem pobytu osób umieszczonych w pomieszczeniach dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia, książką wizyt lekarskich, książkami przebiegu służby, losowo wybranymi protokołami zatrzymań, losowo wybranymi teczkami zatrzymanych, wybranymi fragmentami nagrań z monitoringu Izby.

Przedstawiciele KMP odstąpili od podsumowania dokonanych w ramach wizytacji czynności w związku z brakiem osób odpowiedzialnych za działalność Izby.

Ponadto, po zakończeniu wizytacji analizie poddano: zestawienie liczbowe osób umieszczonych w pomieszczeniach dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia w jednostkach organizacyjnych policji od 8 czerwca 2012 r. do dnia wizytacji oraz Notatkę służbową z przeprowadzonych czynności odbiorczych pomieszczenia przeznaczonego dla osób zatrzymanych

lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia w Komisariacie Policji Poznań – Stare Miasto.

2. Legalność zatrzymania

Izba przeznaczona jest dla kobiet i mężczyzn, zatrzymanych w związku z podejrzeniem popełnienia przestępstwa lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia. Koszt pobytu osoby nietrzeźwej wynosi 210 złotych.

Z analizy informacji przekazanych przez kierownika Izby wynika, iż w okresie od 8 czerwca (rozpoczęcie EURO 2012) do dnia wizytacji, w Izbie zatrzymano 29 osób, w tym podejrzanych o popełnienie przestępstwa – 23 osoby, a 3 – wykroczenia.

W dniu wizytacji Krajowego Mechanizmu Prewencji, w Izbie przebywały łącznie trzy osoby zatrzymane, w tym dwoje obcokrajowców (Chorwat i Irlandczyk, z którym ze względu na stan upojenia alkoholowego, wizytujący nie przeprowadzili rozmowy). Wszyscy zostali zatrzymani w związku z EURO 2012.

3. Traktowanie przez personel wizytowanej jednostki

W związku z odbywającymi się w Poznaniu meczami rozgrywanymi w ramach EURO 2012 i bliskim położeniem „Strefy kibica”, Komisariat Policji Poznań – Stare Miasto nawiązał współpracę z Centrum Wolontariatu w celu zapewnienia zatrzymanym możliwości porozumienia się w obcym języku. Wolontariuszka, z którą wizytujący przeprowadzili rozmowę na recepcji, poinformowała, że pracuje w systemie zmianowym, aby pomoc językowa świadczona była całą dobę. Dodała, że w dni meczowe są 2 osoby na zmianie.

Kontrola osobista zatrzymanych mężczyzn odbywa się w niemonitorowanej dyżurce funkcjonariuszy Policji pełniących służbę w PdOZ. Aby zapewnić zgodność z zasadą kontroli przez osobę tej samej płci oraz intymność i poszanowanie godności osobistej zatrzymanych kobiet, czynności związane z przyjęciem, według informacji przekazanych przez kierownika Izby, dokonywane są przez policjantki z Wydziału Prewencji Komisariatu Policji Poznań-Stare Miasto, w pokoju sanitarnym służącym do utrzymania higieny.

Zgodnie z informacjami przekazanymi wizytującym, od początku 2012 roku nie odnotowano wydarzeń nadzwyczajnych w Izbie. Nie były także stosowane środki przymusu bezpośredniego.

Analiza książki przebiegu służby i nagrań monitoringu (w dniach 8-10 czerwca) wykazała w kilku przypadkach brak dokonywania faktycznej kontroli stanu zachowania osób przebywających w Izbie pomimo odnotowania dokonania takiej czynności w książce przebiegu służby – na nagraniach nie zaobserwowano, aby funkcjonariusz Policji przeprowadzał wspomnianą kontrolę. Mechanizm podkreśla, iż obowiązek dokonywania kontroli pomieszczeń przez wizjery pokoi wynika z § 13 zarządzenia Komendanta Głównego Policji z dnia 2 września 2009 r. w sprawie metod i form wykonywania zadań w pomieszczeniach przeznaczonych dla osób zatrzymanych i doprowadzonych w celu wytrzeźwienia i zaleca wyeliminowanie nieprawidłowości w tym zakresie. Jest to szczególnie istotne z uwagi na fakt, iż PdOZ pełni także funkcję izby wytrzeźwień i regularna kontrola stanu osób zatrzymanych zmniejsza ryzyko wystąpienia wydarzenia nadzwyczajnego z ich udziałem.

Kierownik Izby poinformował Mechanizm, iż w przypadku posiadania przez zatrzymanego butów ze sznurówkami, wydawane jest obuwie zastępcze. Osobie doprowadzonej w celu wytrzeźwienia, wydaje się ponadto obuwie ze względów higienicznych, o ile zachodzi taka potrzeba. Osoby, które posiadają obuwie bez sznurowadeł oraz w stanie nadającym się do używania, pozostają we własnym obuwiu w trakcie pobytu w Izbie.

Zatrzymani, z którymi rozmawiali przedstawiciele KMP, dobrze ocenili traktowanie przez personel, szczególnie podkreślając szybką reakcję na ich wezwania. Jeden z zatrzymanych przekazał wizytującym zarzuty pod adresem funkcjonariuszy Policji dokonujących zatrzymania. Podniósł, że nie tylko nie chcieli słuchać jego wyjaśnień, ale podnosili głos mówiąc „zamknij ryj”, „nie dyskutuj”, wyśmiewali go i szarpali. Zdaniem KMP takie zachowanie jest niedopuszczalne, a **funkcjonariusze Policji w postępowaniu wobec zatrzymanych są zobowiązani do poszanowania ich praw i godności.** Zatrzymany dodał, że chociaż funkcjonariusze Policji pełniący służbę w PdOZ byli

spokojni i uprzejmi, zwracali się do niego na „Ty”, co Mechanizm również ocenia negatywnie.

4. Prawo do ochrony zdrowia

Według informacji przekazanych wizytującym przez kierownika PdOZ wynika, iż badanie zatrzymanych osób przeprowadzane jest na ich żądanie, gdy widoczne są obrażenia na ich ciele, bądź wykazują znamiona chorób zakaźnych. Osoby doprowadzane w celu wytrzeźwienia obligatoryjnie są badane przed umieszczeniem w Izbie. Kierownik dodał, że w razie potrzeby wzywana jest karetka, a wizyta lekarza odbywa się w gabinecie na terenie PdOZ. Analiza książki wizyt lekarskich wykazała, że w analizowanym okresie nie miały one miejsca.

Chorwat, z którym wizytujący przeprowadzili rozmowę, poinformował, że przed przyjęciem był badany w szpitalu. Nie potrafił jednak podać szczegółów, ponieważ był w tym czasie pod wpływem alkoholu. Polak przekazał natomiast informację, że zmierzono mu ciśnienie, osłuchano klatkę piersiową oraz przeprowadzono wywiad dotyczący chorób i przyjmowanych leków, co w sumie trwało ok. 5 minut. Zatrzymany dodał, że podczas badania był obecny funkcjonariusz Policji. W związku z tym **Mechanizm zaleca, aby udzielanie świadczeń medycznych odbywało się poza zasięgiem słuchu i wzroku funkcjonariuszy Policji. W przeciwnym razie naruszane jest prawo do intymności i poszanowania godności zatrzymanych oraz prawo do tajemnicy medycznej.** Europejski Komitet Zapobiegania Torturom podkreśla, że *wszystkie badania lekarskie osób przebywających w areszcie policyjnym muszą być przeprowadzane tak, aby funkcjonariusze służb porządku publicznego nie słyszeli rozmowy lekarza z pacjentem oraz ich nie widzieli, chyba że w szczególnych przypadkach lekarz sobie tego zażyczy* (§ 42 Dwunastego Raportu Generalnego CPT [CPT/Inf (2002)15]).

Wszelkie kwestie dotyczące realizacji prawa zatrzymanych do ochrony zdrowia odnotowywane są w następujących dokumentach: w książce przebiegu służby, książce wizyt lekarskich oraz teczkach zatrzymanych.

Analiza dokumentacji medycznej wykazała nieprawidłowości. W jednym protokole nie było informacji o badaniu lekarskim, chociaż osobno dołączono

zaświadczenie o braku przeciwwskazań do umieszczenia w Izbie. Zaznaczono brak załączników, chociaż fizycznie były dodane do protokołu. Podczas sprawdzania innej teczki zauważono, że lekarze z przychodni Falck wystawiają zaświadczenie o braku przeciwwskazań do pobytu w PdOZ, bez podania informacji odnoszących się, do zgłaszanych przez zatrzymanego dolegliwości. Nawiązując do nieprawidłowości w pracy ww. przychodni, kierownik PdOZ poinformował Mechanizm, że ze względu na brak rzetelności badań i wpisów lekarzy w dokumentację medyczną, konieczne jest ponowne kierowanie zatrzymanych do przychodni. Dodał, że zatrzymani badani przed przyjęciem otrzymują informację o braku przeciwwskazań, po czym okazuje się, że są np. chorzy na nadciśnienie. Podniósł, że zatrzymani przekazywali mu skargi na opieszałość lekarzy. Zdaniem Mechanizmu konieczne jest oficjalne zobligowanie Przychodni Falk do przykazania pracownikom rzetelnego przeprowadzenia badań, a w razie braku rezultatów, rozważenie dalszej współpracy z przychodnią.

Przedstawiciele Mechanizmu dostrzegli w książce przebiegu służby informację o przyjęciu mężczyzny z zadrapaniami i ranami ciętymi, ale w jego teczce nie znaleźli potwierdzenia, że był on badany przed przyjęciem do PdOZ, co jest sprzeczne z rozporządzeniem Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 21 czerwca 2002 roku w sprawie badań lekarskich osób zatrzymanych przez Policję. Oprócz notatki służbowej funkcjonariusza Policji, w protokole zaznaczono, że był badany przez lekarza izby wytrzeźwień, jednakże bez informacji o tym, czy może przebywać w PdOZ.

Zastrzeżenia wizytujących wzbudziły wpisy w książce przebiegu służby, które były niekompletne, szczególnie w zakresie braku przeciwwskazań do pobytu w Izbie, czy stężenia alkoholu w wydychanym powietrzu. Powyższe uchybienia naruszają zasadę rzetelności prowadzenia dokumentacji.

KMP zaleca dbanie o czytelność wpisów w dokumentacji prowadzonej w Izbie oraz zwracanie uwagi na prawidłowość i rzetelność wypełniania dokumentacji przez lekarzy badających zatrzymanych.

5. Prawo do informacji

Wolontariuszka - tłumacz, z którą rozmawiali przedstawiciele KMP, poinformowała, iż zgodnie z jej wiedzą, zatrzymany Irlandczyk skorzystał z prawa powiadomienia konsulatu.

Dokumentem regulującym prawa i obowiązki osób zatrzymanych, umieszczanych w PdOZ jest Regulamin pobytu osób umieszczonych w pomieszczeniach dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia (dalej: regulamin). Jego treść została udostępniona w dyżurce Izby i tylko w tym miejscu zatrzymani mają prawo się z nim zapoznać. Kierownik PdOZ stwierdził, że nie limituje czasu na przeczytanie regulaminu. W dniu wizytacji obowiązywało już rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z 4 czerwca 2012 roku w sprawie pomieszczeń przeznaczonych dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia, pokoi przejściowych, tymczasowych pomieszczeń przejściowych i policyjnych izb dziecka, regulaminu pobytu w tych pomieszczeniach, pokojach, izbach oraz sposobu postępowania z zapisami obrazu z tych pomieszczeń, pokoi i izb (dalej: rozporządzenie), którego § 16 ust. 2 wskazuje, że kopię regulaminu umieszcza się na drzwiach pokoju dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia. W związku z powyższym, Mechanizm zaleca udostępnienie regulaminu w sposób zgodny z rozporządzeniem.

Kierownik PdOZ poinformował Mechanizm, iż dysponuje 8 wersjami tłumaczeń regulaminu (angielski, niemiecki, rumuński, bułgarski, ukraiński, francuski, rosyjski, arabski) oraz 3 wersjami językowymi potwierdzenia pouczenia o przysługujących zatrzymanym prawach (angielski, niemiecki, wietnamski). Warto jednak podkreślić, iż przedstawiona treść regulaminu była nieaktualna w stosunku do wspomnianego wyżej rozporządzenia, dlatego też KMP zaleca udostępnienie zatrzymanym i doprowadzonym w celu wytrzeźwienia, właściwej wersji.

Od kierownika Izby, Mechanizm otrzymał informację, że w razie odmowy podpisania zapoznania się z regulaminem, w protokole zapisywana jest adnotacja o tym fakcie. W przypadku, gdy doprowadzony jest nietrzeźwy, odstępuje się od zapoznania go z regulaminem, do momentu, gdy jego stan świadomości nie budzi

wątpliwości. Wtedy też uzupełnia się protokół zatrzymania. Analiza książki przebiegu służby wykazała rozbieżność między słowami kierownika a zapisami funkcjonariuszy. Odnotowano bowiem, że zapoznawano z regulaminem osoby nietrzeźwe. Krajowy Mechanizm Prewencji stoi na stanowisku, iż w sytuacjach, w których brak jest możliwości pouczenia osoby zatrzymanej przez funkcjonariuszy Policji dokonujących jej zatrzymania wynika z jej stanu upojenia alkoholowego, obowiązki pouczenia o przysługujących jej podstawowych prawach, przechodzą na funkcjonariuszy Policji w PdOZ, których powinni dopełnić po odzyskaniu możliwości kontaktu werbalnego z zatrzymanym.

Kierownik Izby poinformował wizytujących, iż przy przyjęciu obcokrajowców, powinien być zapewniony udział tłumacza. W książce przebiegu służby zauważono jednak wpisy świadczące o niezapoznaniu z regulaminem obcokrajowców ze względu na niezajomość języka angielskiego, a tylko część wpisów świadczyła o udziale tłumacza. Również nie w każdym protokole zatrzymań widniała pieczęć i podpis tłumacza. W związku z tym, Mechanizm zaleca ujednoczenie praktyki informowania zatrzymanych obcokrajowców o ich prawach i warunkach pobytu w PdOZ.

Chorwat, z którym wizytujący przeprowadzili rozmowę, oznajmił, że posiada wiedzę o powodzie swojego zatrzymania (wybił szybę w samochodzie). Ponadto, ma świadomość swoich praw, ponieważ został pouczony przez funkcjonariuszy. Nie chciał powiadamiać swoich bliskich i kontaktować się z adwokatem, gdyż zależy mu jedynie na uiszczeniu odszkodowania za zniszczoną szybę i szybkim opuszczeniu Izby. Dodał, że został powiadomiony przez prokuratora o czekającej go rozprawie w sądzie, jednak nie znał żadnych szczegółów. Polak, z którym przedstawiciel KMP przeprowadził rozmowę, zapytany o świadomość swoich praw, odpowiedział, że regulamin udostępniony w dyżurce przeczytał jedynie w części. Nie uzyskał informacji o możliwości korzystania toalety, kąpieli, zakupów oraz prawie do zażalenia. Według zatrzymanego, policjanci pytali o adwokata, ale nie wyjaśnili na jakich zasadach kontakt z nim przysługuje. Warto w tym miejscu zauważyć, iż obowiązek poinformowania osób zatrzymanych o przysługujących im uprawnieniach wraz z pouczeniem co do sposobu skorzystania z tychże,

stanowi jedną z zasad dotyczących postępowania z osobami zatrzymanymi, zawartych w Rezolucji Zgromadzenia Ogólnego ONZ (przyjętej pod nazwą „Zbiór zasad ochrony wszystkich osób poddanych jakiegokolwiek formie zatrzymania lub uwięzienia”). Zasada 13 przywołanego dokumentu stanowi, iż *każdy, w chwili swojego aresztowania oraz w momencie rozpoczęcia pozbawienia go wolności lub uwięzienia lub niezwłocznie po tym momencie, otrzyma od organu władzy odpowiedzialnego za jego aresztowanie, pozbawienie go wolności lub uwięzienie odpowiednio, informacje na temat jego praw wraz z ich objaśnieniem oraz na temat sposobu, w jaki może z nich skorzystać*. Europejski Komitet Zapobiegania Torturom (CPT), podkreśla, iż *prawa osób pozbawionych wolności nie mają większej wartości, jeśli osoby te nie są świadome ich istnienia* (§ 44 Dwunastego Sprawozdania Ogólnego Europejskiego Komitetu do Spraw Zapobiegania Torturom oraz Poniżającemu traktowaniu albo Karaniu [CPT/Inf (2002)12]).

Polak, z którym rozmawiał przedstawiciel Mechanizmu, poinformował, że nie uzyskał informacji zwrotnej o powiadomieniu rodziny o fakcie jego zatrzymania, mimo, iż wielokrotnie próbował ją uzyskać. **W ocenie Krajowego Mechanizmu Prewencji, w pierwszej kolejności należałoby więc rozważyć możliwość samodzielnej realizacji przysługującego zatrzymanym prawa do powiadomienia osoby trzeciej, zaś tylko w sytuacjach szczególnych, prawo to realizować za pośrednictwem funkcjonariuszy Policji.** Zgodnie z przytoczonym wcześniej „Zbiorem zasad mających na celu ochronę wszystkich osób poddanych jakiegokolwiek formie aresztowania bądź uwięzienia” - *niezwłocznie po zatrzymaniu oraz po każdym przeniesieniu z jednego miejsca aresztowania lub uwięzienia do innego, osoba aresztowana lub uwięziona będzie uprawniona powiadomić, bądź też domagać się od właściwego organu powiadomienia członków jej rodziny lub innych właściwych osób według swojego wyboru, o jej zatrzymaniu, aresztowaniu lub uwięzieniu, bądź o przeniesieniu i o miejscu, w którym jest przetrzymywana* (Zasada 16.1). Zdaniem kierownika PdOZ o możliwości powiadomienia rodziny, zatrzymany powinien zostać poinformowany na komisariacie. Jeśli zatrzymany przekaze numer dyżurnemu Izby, powiadamia on wskazaną osobę, a w protokole zaznacza godzinę wykonania telefonu. Ze względu na brak podsumowania

czynności KMP, kierownik nie mógł odnieść się do kwestii poruszonych przez zatrzymanego.

Na uwagę zasługuje fakt podniesiony przez zatrzymanego Polaka, który poinformował Mechanizm o konieczności przekazania okularów do depozytu. Jedynym wyjaśnieniem, przekazanym przez funkcjonariuszy było, iż „nie są potrzebne w celi”. KMP nie widzi zasadności powyższej praktyki i zaleca rezygnację z niej w przyszłości, tym bardziej, że w § 5 ust. 2 Regulaminu pobytu osób umieszczonych w pomieszczeniach dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia, okulary nie zostały wymienione jako przedmiot, który należy przekazać do depozytu.

Mechanizm odebrał informację, iż zatrzymany Polak wielokrotnie dopytywał o dalszy los (np. moment przesłuchania), w odpowiedzi słysząc, iż funkcjonariusze „nic nie wiedzą”. Umieszczenie w Izbie jest trudnym momentem dla osoby zatrzymanej, dlatego warto, aby funkcjonariusze nie stronili od wyjaśnień dotyczących zasad pobytu w PdOZ, bądź ich kompetencji w udzielaniu odpowiedzi. Sposób przekazywania informacji zwiększa poczucie bezpieczeństwa i obniża dyskomfort związany z pobytem w miejscu zatrzymania.

6. Personel

W pomieszczeniach dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych celem wytrzeźwienia służbę pełni 7 funkcjonariuszy Policji, chociaż z założenia, jak przekazał kierownik Izby, powinno być 11. Na jednej zmianie służbę pełni 2 funkcjonariuszy Policji, pracujących w trybie 12-godzinnym. W dniu wizytacji był także pomocnik. PdOZ nie zatrudnia funkcjonariusza Policji płci żeńskiej, ale w razie zatrzymania kobiety, do czynności wzywana jest funkcjonariuszka zatrudniona w Komisariacie Policji Poznań - Stare Miasto.

Z informacji przekazanych przez kierownika Izby wynika, że na przełomie 2010 i 2011 roku zorganizowano dla funkcjonariuszy Policji pełniących służbę w PdOZ zorganizowano kurs pierwszej pomocy przedmedycznej, oraz szkolenie przygotowujące do pracy w Izbie. Ponadto, dnia 23 kwietnia 2012 roku przeprowadzono szkolenie z przepisów dotyczących pomieszczenia dla osób

zatrzymanych i doprowadzonych w celu wytrzeźwienia. KMP stoi na stanowisku, iż powyższą ofertę należałoby poszerzyć o dodatkowe zagadnienia związane ze specyfiką i trudnościami pracy w Izbie, czy radzenia sobie ze stresem. Standardy Europejskiego Komitetu Zapobiegania Torturom (patrz: Fragment Drugiego Sprawozdania Ogólnego [CPT/Inf (92) 3] dot. szkoleń funkcjonariuszy służb porządku publicznego) wskazują, że nie ma lepszej gwarancji przeciwko złemu traktowaniu osoby pozbawionej wolności niż dobrze wyszkolony funkcjonariusz Policji. Komitet zwraca także uwagę na konieczność szkolenia w zakresie komunikacji interpersonalnej.

7. Warunki bytowe

Ze względu na konieczność przeprowadzenia remontu, Izba była wyłączona z użytkowania w okresie od 24 kwietnia do 1 czerwca 2012 roku.

Pomieszczenia dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia usytuowane są na pierwszym piętrze Komisariatu Policji Poznań – Stare Miasto. W skład Izby wchodzi osiem pokoi (26 miejsc), głównie 2-3-osobowe i jeden 6-osobowy, wszystkie urządzone w analogiczny sposób. Umownie wydzielono pokój dla kobiet (3-osobowy) i dwa dla osób nietrzeźwych (3-osobowe). Podłogi wykonane są z łatwo zmywalnego linoleum, a ściany pokryte zmywalną farbą olejną. Pokoje wyposażone są w przymocowane do podłogi meble o zaokrąglonych brzegach: podesty do spania, taborety, stoliki. Okna, wykonane z mlecznego szkła i grzejniki zabezpieczone zostały od wewnątrz metalową siatką. Dostęp do świeżego powietrza zapewniany jest poprzez uchylenie okna – na życzenie osób umieszczonych w pokojach. Dodatkowo, działa wentylacja grawitacyjna, a odpowiednie oświetlenie zapewnione jest zarówno na dzień, jak i na noc (lampy osłonięte siatką). Ponadto, zainstalowana została sygnalizacja przyzywowa i monitoring. W drzwiach pokoi znajdują się wizjery umożliwiające obserwację osób w nich przebywających.

W Izbie wyodrębniono sanitariat z dwoma stanowiskami prysznicowymi i pięcioma umywalkami. Ogląd ujawnił brak zasłonek prysznicowych i środków czystości dla osób umieszczonych w PdOZ. W związku z powyższym, Mechanizm

zaleca zamontowanie zasłonek oraz zapewnienie niezbędnych środków do utrzymania higieny przez zatrzymanych. W oddzielnym pomieszczeniu znajduje się toaleta, w której skład wchodzi dwie kabiny ustępowe przesłonięte drzwiczkami wysokości około metra. Mechanizm ma wątpliwości, czy zapewniają one intymność. Chociaż w toalecie udostępniono dwa mydła, nie było papieru toaletowego i ręczników (2 wywieszono na korytarzu). Mechanizm zaleca uzupełnienie ujawnionych braków.

W PdOZ funkcjonuje gabinet lekarski, wyposażony w kozetkę, dwa biurka, szafkę na leki i środki opatrunkowe oraz umywalkę. W trakcie oglądu gabinetu, przedstawiciele KMP dostrzegli, iż środki opatrunkowe straciły ważność. W uwagi na ryzyko samookaleczeń zatrzymanych, należy zadbać o uzupełnienie materiałów opatrunkowych.

W Izbie wyodrębniono magazyn rzeczy brudnych z szafą przeznaczoną na rzeczy chorych zakaźnie i drugą dla pozostałych osób. Jest także magazyn rzeczy czystych, w którym przechowywane są koce, materace, prześcieradła i poduszki oraz środki czystości. W magazynie tym umieszczone jest także biurko i krzesło, będące stanowiskiem pracy kierownika PdOZ. Pokojem, w którym przechowywana jest odzież zastępcza i klapki, jak również koce i materace, jest szatnia dla osób zatrzymanych. O wydaniu materaca osobie nietrzeźwej decyduje dyżurny Izby. Jest to niezgodne z § 9 ust. 6 rozporządzenia, który wskazuje, iż *podczas ciszy nocnej, a także gdy jest to uzasadnione w innej porze dnia, osobie zatrzymanej udostępnia się do indywidualnego użytkowania materac.*

Dodatkowymi pomieszczeniami są: magazynek, toaleta i szatnia dla personelu oraz pomieszczenie do przygotowywania i podgrzewania posiłków. Kierownik PdOZ przekazał wizytującym informację, iż posiłki dostarczane są przez zewnętrzną firmę w jednorazowych pojemnikach i wydawane w raczej stałych godzinach, także w weekendy. Poinformował również, że od lipca nawiąże współpracę z firmą cateringową. Ponadto, Izba wyposażona jest w mikrofalówkę umożliwiającą podgrzanie posiłków oraz czajnik, dzięki któremu możliwe jest przygotowanie napojów między posiłkami.

Rzeczy cenne, które zatrzymany posiada przy sobie w trakcie zatrzymania, są wpisywane w kwit depozytowy i przechowywane w zamkniętej szafie pancernej, znajdującej się w dyżurce. Tutaj też gromadzona jest dokumentacja osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia.

W PdOZ nie wydzielono pomieszczenia do używania wyrobów tytoniowych przez osoby zatrzymane. Z informacji udzielonej przez kierownika Izby wynika, że zatrzymanym zgłaszającym silną potrzebę zapalenia papierosa, umożliwia się jej realizację w toalecie. Mechanizm stoi na stanowisku, iż toaleta w wizytowanym PdOZ nie spełnia wymogów rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 11 maja 2011 roku w sprawie szczegółowych warunków używania wyrobów tytoniowych na terenie obiektów oraz w środkach przewozu osób podlegających ministrowi właściwemu do spraw wewnętrznych. Co więcej, z toalety korzystają także osoby niepalące. W związku z powyższym, Mechanizm zaleca wyodrębnienie miejsca do palenia wyrobów tytoniowych dla osób zatrzymanych.

Monitoringiem objęte są pokoje dla osób zatrzymanych oraz korytarz. Kamery w pokojach mają wbudowany czujnik ruchu, a korytarz miał być stale monitorowany. W wyniku czynności wykonanych przez KMP ujawniono, że obraz z korytarza wyświetlany i nagrywany jest jedynie, gdy ktoś się po nim przemieszcza. Kierownik Izby zobowiązał się podjąć działania w celu wyjaśnienia rozbieżności między założeniem pracy kamer a stanem faktycznym.

Izba nie jest przystosowana do potrzeb osób niepełnosprawnych. W sanitariatach brakuje uchwyty, wejścia do pokoi są wąskie z wyraźnymi progami. Ponadto, zlokalizowanie Izby na piętrze i brak windy znacznie utrudniają dostęp.

Zatrzymany Chorwat nie zgłaszał uwag w zakresie warunków bytowych. Poinformował Mechanizm, że otrzymał od funkcjonariuszy Policji materac do spania, a oświetlenie zostało dostosowane do pory nocnej. Dodał, że może skorzystać z toalety bezzwłocznie po zgłoszeniu potrzeby. Pozytywnie wypowiedział się na temat wydawanych posiłków, jednakże wyraził zdziwienie słysząc o możliwości poproszenia o dodatkowy napój (z prawa tego nie korzystał również drugi zatrzymany). Zdaniem Mechanizmu, nie należy odstępować od

informowania zatrzymanych o prawie do otrzymania napoju między posiłkami. Zatrzymany Polak podniósł natomiast brak noża do rozsmarowania masła dodanego do śniadania. Potwierdził informację o zabieraniu materaca i koca na dzień, które wydawane były bez poszewek i poduszek. Mechanizm stoi na stanowisku, że w celu zapewnienia komfortu snu i higieny, konieczne jest udostępnianie zatrzymanym podglówek oraz prześcieradła i powłoczek, o czym też stanowi § 9 ust. 6 regulaminu.

Analiza książki przebiegu służby wykazała nieprawidłowości w zakresie wydawania posiłków. Dnia 10 czerwca nie było bowiem adnotacji o śniadaniu i obiedzie dla osób zatrzymanych. Mechanizm zaleca realizowanie prawa do posiłków oraz rzetelne prowadzenie dokumentacji potwierdzającej czynności funkcjonariuszy Policji.

7. Zalecenia

Na podstawie art. 19 Protokołu Fakultatywnego do Konwencji w sprawie zakazu stosowania tortur oraz innego okrutnego, niehumanitarnego lub poniżającego traktowania albo karania, Krajowy Mechanizm Prewencji zaleca:

1. udostępnianie, zgodnie z rozporządzeniem, aktualnej wersji regulaminu pobytu osób umieszczonych w pomieszczeniach dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych w celu wytrzeźwienia oraz adresów instytucji stojących na straży praw człowieka na wewnętrznej stronie drzwi pomieszczeń dla zatrzymanych;
2. dokonywanie faktycznej kontroli zatrzymanych w pokojach przez wizjery (zgodnie z § 13 zarządzenia Komendanta Głównego Policji z dnia 2 września 2009 r. w sprawie metod i form wykonywania zadań w pomieszczeniach przeznaczonych dla osób zatrzymanych i doprowadzonych w celu wytrzeźwienia);
3. informowanie zatrzymanych o przysługującym im prawach i zasadach pobytu w PdOZ;

4. wyeliminowanie nieprawidłowości w sposobie odnoszenia się funkcjonariuszy Policji do zatrzymanych;
5. prowadzenie w sposób rzetelny, czytelny i szczegółowy dokumentacji medycznej;
6. prowadzenie w sposób rzetelny książki przebiegu służby;
7. zwracanie uwagi na prawidłowość uzupełniania dokumentacji przez lekarzy przeprowadzających badania zatrzymanych (odnotowywanie godziny przeprowadzania badania, dokonywanie wpisu wyniku badania w książce przebiegu służby);
8. zorganizowanie szkoleń dla funkcjonariuszy Policji z zakresu udzielania pierwszej pomocy, radzenia sobie ze stresem, umiejętności interpersonalnych itp.;
9. wydawanie materacy osobom doprowadzonym w celu wytrzeźwienia;
10. przeprowadzanie badania stanu zdrowia osób zatrzymanych i doprowadzonych w celu wytrzeźwienia przez lekarza, poza zasięgiem wzroku i słuchu funkcjonariuszy Policji;
11. wydawanie zatrzymanym do picia herbatę lub/i kawę;
12. udostępnianie zatrzymanym podglówek oraz prześcieradła i powłoczek;
13. wyznaczenie miejsca do palenia wyrobów tytoniowych;
14. wyposażenie sanitariatów w mydło i ręczniki oraz zasłony gwarantujące intymność;
15. rozważenie możliwości samodzielnej realizacji przysługującego zatrzymanym prawa do powiadomienia osoby trzeciej, a tylko w sytuacjach szczególnych realizowanie tego prawa za pośrednictwem funkcjonariuszy Policji, udzielając przy tym zatrzymanym informacji zwrotnej o powiadomieniu osoby bliskiej o zatrzymaniu.